

Víte že :

Maloměřická cementárna vznikla v místech, kde se odedávna páliło vápno a vyráběly cihly? Území Maloměřic a Obřan se nachází v místech, kde se odedávna páliło vápno. Nejstarší nález vápenných pecí poblíž Obřan byl učiněn na Hádech, nedaleko míst, kde se nachází trosky Obřanského hradu. Tyto vápenné pece zjevně sloužily při stavbě a opravách hradu. Dochovala se i středověká cesta, která k těmto pecím vedla od hradu. V jedné z opuštěných pecí byly nalezeny kosterní pozůstatky muže zavaleného kamením. U kostry ležela kovaná přezka. Zajímavé je, že podobná přezka byla nalezena i v troskách hradu. Že by vražda hradního zbrojnoše? Rozsáhlé naleziště vápence těsně hraničící s Moravským krasem a výhodná zeměpisná poloha, společně s prudce stoupající spotřebou cementu, se stala základním jedním z faktorů, které rozhodly, že společnost Leo Czech spol. s.r.o. postavila v roce 1907 cementárnu, opatřenou rotačními pecemi na výpal slinku mokrým způsobem. Provoz cementárny byl zahájen o rok později v roce 1908. Již před první světovou válkou se potřeba cementu zvyšovala pro potřebu staveb opevnění a tak byl závod rozšířen z původních dvou rotačních pecí o další dvě. První světová válka přinesla na krátkou dobu ochromení provozu. Byl nedostatek dělníků. V továrně pracovaly převážně ženy a ruští a italsí zajatci. Válečné události vedly dokonce ke krátkodobému zastavení výroby. Po válce nastala slibná konjunktura. Dostatek surovin a velká poptávka po kvalitním cementu měl za následek rychlý rozvoj industrializace v Maloměřicích. Majitelé továrny začali s investicemi. Původně zemědělská oblast se změnila v průmyslové předměstí Brna. V letech 1923-24 došlo k velké modernizaci původní továrny. Továrna byla rozšířena o další budovy a pravděpodobně i o komín. Šlo o nové objekty sila a rotační pece, drtícího a mlecího zařízení a sušícího bubnu. Změny si vyžádala nová technologie výroby portlandského cementu. Kromě sila a pece byla vystavěna i balárna, postupně bylo vylepšováno další výrobní zařízení jak v továrně, tak i v lomech. Konjunktura vyvrcholila v roce 1928, kdy byl cement dodáván především pro výstavbu nového brněnského výstaviště. Ještě v roce 1929 byla postavena šestá rotační pec a nový kotel na odpadní teplo. Pak přišla světová krize, která trvala až do r. 1932. K výrobě vysoce kvalitního druhu cementu se využíval vápenec, těžený z nedalekého kopce „Hády“. Transport vápence z lomu zajišťovala nejprve lanovka, později se dopravoval od drtičů podzemním dopravníkem. Došlo k rozvoji výstavby silnic a vlakové přepravy. Rozvoj cementárny si vyžádal výstavbu moderního nákladového vlakového nádraží. Výstavba seřaďovacího nádraží Maloměřicích byla zahájena v roce 1938 a ukončena v padesátých letech minulého století. Při výstavbě seřaďovacího nádraží byly učiněny úžasné archeologické nálezy. Nalezené památky lze datovat od pravěku až po keltské osídlení. Ale vraťme se k cementárně. Továrna postupně měnila svůj název a majitele. Zakladateli byli již shora zmínění majitelé veřejné obchodní společnosti Leo Czech & spol. se sídlem v Maloměřicích. Původním předmětem podnikání společnosti bylo pálení vápna a výroba cihel. V roce 1908 se společnost změnila v komanditní společnost na akcie, ve které byli osobně ručícími společníky Max Kohn, dr. Cor. Hože a max Hože. Majetkovým vkladem byla účastna firma Mos. Lew-Beer, kterou později nahradilo sedm příslušníků rodiny Lew-Beerů, žijících a působících ve Vídni, Svitávce a Brně. Hned na počátku II. světové války, v roce 1939 byla na společnost uvalena nucená správa. Majetek firmy a společníků byl okupanty zkonfiskován. Firma přestala právně existovat. V roce 1941 byla založena nová firma, která nesla název „Zement und Kalkweke Malmeritz Aktiengesellschaft“. Tato firma měla sídlo v Brně -

Maloměřicích a její kapitál činil 5 500 000 říšských marek. Po druhé světové válce byla firma dána pod národní správu a následně znárodněna. Její majetková podstata byla začleněna do národního podniku Moravsko-slezské cementárny a vápenice se sídlem v Maloměřicích, zřízeného vyhláškou ministerstva průmyslu č. 993 ze dne 7.3.1946. Součástí tohoto mamutího podniku byla kromě maloměřické cementárny ještě cementárny v Ostravě – Vítkovicích, cementárny ve Štramberku a Tlumačově a řada menších vápenek včetně prodejních skladů na území Moravy. Reorganizací tohoto podniku pak s účinností od 1.1.1950 vznikly tři národní podniky. Od 1.1.1980 byla cementárna součástí koncernového podniku Cementárny a vápenky Mokrá se sídlem v Mokré. Účinností od 1.1.1992 společnost byla privatizována a v květnu 1998 sloučena do společnosti českomoravský cement, která je součástí Heidelberg Cement Group. Po roce 1989 uplatnila paní Berta Kohnová, vdova po bývalé spolujitelce továrny a někteří další příbuzní původních majitelů své restituční nároky za zabavený majetek.

Provoz ukončila cementárna v letech 2003-4, po 96 letech od svého vzniku. Za dobu její existence jí prošly dějiny jednoho celého století. Pracovalo zde bezpočet pracovitých rukou. Až na krátké období stagnace ve 20. letech, dosahovala po dobu své existence jen úspěšných výsledků. Její konec uspišilo vytěžení vápence z Hádů, základní suroviny pro výrobu cementu. Cementárna přinesla Maloměřicím mnoho pozitivního. Zejména na počátku své existence znamenala pro obyvatele Maloměřic náhlou změnu k lepšímu, příliv peněz a pracovních příležitostí. Stavěly se nové pěkné domky, staré se opravovaly. Změnilo se sociální složení obyvatelstva a změnil se i způsob jeho života. Ve 20 letech minulého století dosáhly Maloměřice velikosti skutečného, průmyslového brněnského předměstí. Byla vydlážděna hlavní ulice a zavedena elektrická dráha. Stopy vzhledu prvorepublikového předměstí najdeme v Maloměřicích ještě i dnes. Na druhé straně, cementárna a s ní spojená industrializace přinesla pro oblast Maloměřic a Obřan obrovskou ekologickou zátěž. Těžbou vápence byla zlikvidována velká část Hádů a ohrožena unikátní fauna a flora. Zdravotní stav obyvatel byl ničen spadem nebezpečného popílku a vysokou prašností. Ještě nedávno bylo možné na některých sloupech na Obřanské ulici vidět takové zvláštní zavařovačky. To byly nádoby, které zachytávaly prach. Podle množství se zjišťovala míra spadu nebezpečných látek. Ti co bydlí nebo bydleli v blízkosti cementárny by mohli vyprávět o tom, jak vypadalo jablko utržené v cementové zahrádce. A umývání rozleptaných okenních tabulek bylo také zábavou. Zejména pokud zafoukal vítr a na čistě umyté okno zavál novou vrstvu spadeného cementu. To všechno už máme za sebou. Naštěstí příroda se dokázala ze stoleté zátěže viditelně vzpamatovat. Na zahrádky se vrací drobné ptactvo a chráněný hmyz. Dnes není neobvyklé pozorovat chráněné brouky roháče nebo večer svatojánské broučky. Ovoce se dá jíst, zahrádky už nejsou cementové. Bohužel prachové zátěže jsme se nedokázali zcela zbavit. Pro změnu nás dnes trápí zvýšený dopravní ruch. Nezbyvá nám, než se důsledně usilovat, aby se situace v dopravě v naší městské části vyřešila dříve, než za sto let.

JUDr. M. Chalupová

Zdroj :

- 60 let výroby cementu – informační brožura MCV
- Internet

Poblíž hradu se zachoval systém středověkých cest k hradu (úvozy) a také se nádherně dochovala středověká cesta k původním vápenicím, které fungovaly při stavbě a opravách hradu. V jedné z nich se našel pohřeb muže zavaleného kamením v opuštěné peci. Měl přesku z opasku, jejíž analogie se našla přímo na hradě. Stopa vraždy zbrojnoše ze 13.-14. století? Dále bych trochu doplnil spekulaci o lokalizaci [více ...](#)
Milan Náplava, 28.10. 2007

Gerhardky

Existuje jedno záhadné místo v okolí zříceniny hradu Obřany u Brna, které má hypotetickou souvislost buď s pravěkou kolonizací krajiny či se středověkým rozvojem panství. Jedná se o kopec „Gerhardky“, který se rozkládá 2 km severovýchodně od hradu Obřany a 1,5 km východně od Bílovic nad Svitavou. Gerhardky jsou ohraničeny ze severozápadu údolím potoka Ušákova (na sousedním ostrohu zv. „Hradisko“ je pravěké opevnění), [více ...](#)
Milan Náplava, 28.10. 2007